

Altrament ens podem atènyer al que vaig posar en clar en el DCEC (I, 23, cf. quelcom menys important en el IV, 903): el cast. *acerola* es documenta des de 1611. Port. *azarola*. La variant *azarolla* apareix en un inventari aragonès de 1365, i en textos d'igual procedència aplegats en el *DHiAcEsp*. La -ll- del val. *sorolla* reapareix en el nom castellà de la pruna: a. arag. *ciruella*, *cirgüello*, Casp. *acerollero* (BDC xxiv, 165), cast. de Galícia *cerollo* «ciruela negra, pequeña, dura y agria» (BRAE xiv, 111), santand. *ceroja* «ciruela» (GaLomas).

No em sembla que hi hagi fonament sòlid per a l'opinió de Steiger (*Contribución a la Fon.*, 284) de derivar l'àr. *zærûra*, *zuerûra*, d'un ll. *acerulus*,³ que no trobo documentat i que, per raons morfològiques, no podria venir de *acer*, *acris*, ni, per raons semàntiques, de *acer*, *aceris*, 'auró' o de *acus*, *aceris* 'boll (de cereal)'. En àrab el mot s'usa des de Síria i Palestina fins a Occident. Si hi ha tal origen llatí, la proximitat semàntica i la coincidència citada més amunt, en el que farien pensar és més aviat en CEREOLA 'pruna';⁴ cf. l'article ZARAZAS (DCEC), i alguna dada esparsa, indirecta i no prou controlada que es trobarà en Zaccaria, s. v. *azzerola*; Cabrera, *DEtims*. (s. v., *zoroyo*), *GdDD*, 6088.

En definitiva l'únic punt delicat en aquesta etimologia és que l'estructura de *zærûra* no és la corrent en els mots de l'àrab, i que no se li veu arrel ni té aspecte de radical semític. Transfretat, això sí. Africà més que aràbic, prou ho sembla. En això, per ara, tots anem a les fosques. Però almenys és segur que el mot fou portat a la Península pels moros, i a penes es pot dubtar que fossin moros que l'usaven parlant àrab.

DERIV.: *Atzerolar*. *Atzeroler* [Belv., Lab. 1839] o *atzerolera*; i les respectives formes en -ll- i en so- (supra).

¹ Transposada com sovint passa en tals combinacions; cf. fets bastant anàlegs en mots com *Alcalà*, *almártaga*, *almazara*, *almadén*, del DCEC i d'altres de què he tractat en els meus estudis sobre arabismes en *EntreDLle*. i *E. T. C.* — ² MzPi., *Orig.*, 110. Per raó fonètica (l̄ = li) i també parlant-se d'un *otero* es tractarà de l'arbut silvestre i no de la prunera. — ³ Massa fe demostra en Steiger *En Moll* (RFE xxvi, 500) en acceptar-li aqueix «llatí», car un *augerulus* «gayuva» del glossari aragonès de l'Escorial (c. 1400) no és gaire més que un fantasma; el baix llatí d'aquest glossari està tan atrotinat de contaminacions i confusions que, fins i tot fent els ulls grossos davant la divergència en els arbustos, ni com a doc. imperfecta del nostre *azerolo* ens podríem fiar d'aquest *augerulus*. — ⁴ El que ens inducteix a això és el fet que en judeo-espanyol el nom de la pruna es pronuncia amb z- sonora: *zirguèla*, com posaren de relleu Wagner i Subak; i A. M. Espinosa *ArcDial.*, 2, ho pren com una prova que el nostre arabisme (o bereberisme?) actuà sobre el llatí CEREOLA 'pruna', idea ben plausible. La surditat de la s- valenciana de *sorolla* no valdria, en

canvi, com a índici llatí i no camito-semític d'*atzerola*, vistos els freqüents fets d'ensordiment i desensordiment de les sibilants aràbigues en romànic, de què he parlat sovint en el DCEC i en *EntreDL* III, 161 (cf. ací, també per a la l < r en *atzerola*); cf. *atzavara*, *atzero*, *assutzena*, *atzabó*, etc., i vice-versa *safrà* i semblants.

Atziac, V. *egipciac* *Atzimut* o *aximut*, V. *zenit* + *Atzitori*, V. + *etzitori* (ETZIBAR)

ATZUCAC, 'carreró', especialment el 'carreró sense sortida', vell mot valencià, pres de l'àr. *zuqâq* 'carrer, carreró, pas estret entre parets', de la mateixa arrel que *zaqq* 'bot, odre de vi'. □ 1.ª doc.: 1238.

No era un mot inoït en el migjorn del Princ., ja abans de la Conquesta del País; parlant d'un indret completament rústic en els Ports de Tortosa, la Vallcanera: «via publica quae transit per *azucach* usque ad carreronomum ---», en doc. de 1238, conservat en el Llibre de Privilegis d'Ulldecona, p. 223. També apareix en els Repartiments: en el de Mallorca parlant de la capital, «in alio vico qui dicitur *Zucaq* Alcaid», id. 65, «*Zucaq* vel vicum de Homar», id. 65 i molts més de *zucaq* en les pp. següents; a la p. 64: «in alio vico qui dicitur *Zuqaq* Abombran» (variant repetida p. 67).

No menys sovint en el de València, on es parla de 20 cases existents en el *çucach* de *Elacebra* (p. 298, § 3), nou cases en el *çicach* d'*Ali Martí* (300, § 4), «omnes illas casas --- in *çucach* Alfaç» (300, § 1f). En termes generals podem dir, però, que és un mot solament valencià en la nostra llengua; i allí ja s'usà sovint en la València cristiana, des de la repoblació: en un doc. de 1275, p. ex., hi ha permès als jurats de la ciutat per prohibir que els veïns cobreixin la bassa d'*Azucach*, que hi ha a la fi del carrer de la Figuera» (MzFerrando, *CatDocValenciaACA* I, § 1891);¹ i se'n troba una il·lustració famosa en JRoig, quan diu que les dones són «joch de flexa / per cego fet; / —fir cascun tret / fora'l terror—: / sens cap, carrer, / o *atzucach*; / e sens fons, lach», v. 7807. Com es veu, el sentit resta lleument equívoc: es pot entendre «un carrer sens cap», amb explicació sinonímica, o bé una disjuntiva entre idees quasi iguals no ben idèntiques, i llavors *atzucac* seria 'carrer molt estret quasi embussat'.

Es el que va aclarir en una nota tan erudita com pertinent En J. Gulsoy (*RPhCal.* xiv, 1961, 195-200), que passo a resumir manllevant-li altres valuoses dades. Resta assegurat que tots dos matisos van existir, car si bé predominà aquell, també tenim l'altre en fonts antigues: «volumus --- quod aliquis --- non audeat cohoperire --- aliquam carrariam publicam, vel *azucacum*, et si --- alique carrarie vel *azucaca* cohoperite --- sunt --- almutaçaffi --- operiri faciant», a. 1321. Però Carles Ros ja va definir (1764) «*asucac*: callejuela sin salida, o calle que está cerrada por un cabo», i Sanelo ho repeteix amb els mateixos mots, amb la doble variant *asucàch* i *asucàt* (33v). Conclu-